

Liikenne- ja viestintäministeriö

Viite LVM/1774/05/2017

MERENKULUN VÄYLÄMAKSUJEN UUDISTAMINEN

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt Tullilta lausuntoa 21.11.2017 merenkulun väylämaksujen uudistamisesta.

Liikenne- ja viestintäministeriö on asettanut merenkulun väylämaksujen uudistamista valmistelevan työryhmän toimikaudeksi 6.11.2017 – 31.3.2018. Työryhmän tavoitteena on laatia selvitys siitä, onko väylämaksulainsäädäntöä tarpeen uudistaa ja miten mahdollinen uudistaminen tulisi tehdä.

Väylämaksut puolitettiin vuosiksi 2015–2016 ja puolitusta jatkettiin vuoden 2018 loppuun teollisuuden kilpailukyvyn turvaamiseksi. Väylämaksujärjestelmän jatkokehittämisen osalta todettiin, että liikenne- ja viestintäministeriö selvittää vuosien 2015-2017 aikana kokemukset väylämaksun alentamisesta sekä arvioi rakenteellisten uudistusten tarpeen sekä muutosten toteuttamisen edellyttämän aikataulun. Näiden selvitysten perusteella väylämaksujärjestelmän kokonaisuudistuksesta voidaan tehdä päätöksiä siten, että mahdollinen uusi järjestelmä voisi tulla voimaan heti vuoden 2019 alusta lähtien.

Liikenne- ja viestintäministeriö haluaa kuulla sidosryhmien näkemyksiä merenkulun väylämaksujärjestelmän mahdollisista muutostarpeista:

1. Miltä osin nykyinen väylämaksujärjestelmä toimii hyvin?

Tulli vastaa väylämaksun kantamisesta ja väylämaksulainsäädännön soveltamisen oikeellisuudesta ja yhdenmukaisuudesta. Tulli kantaa väylämaksut Portnet-tietojärjestelmällä, joka on viranomaisten ylläpitämä alusten satamakäyntejä koskeva tietojärjestelmä. Portnet-tietojärjestelmä on eri viranomaisten (Tullin ja Liikenneviraston) yhteinen alusliikenteen ilmoitusmenettelyyn liittyvä sähköinen järjestelmä, johon aluksen saapumista ja lähtöä koskevat viranomaisten tarvitsemat ilmoitukset voi antaa Tullille sähköisesti. Portnet on nyky muodossa ollut käytössä vuoden 2000 alusta. Portnet-menettely täyttää direktiivin 2010/65/EU vaatimukset koskien alusten satamakäynteihin liittyvien ilmoitusten käsittelyä. Se perustuu ns. single window -ajatteluun, jossa asiakas eli aluksen edustaja toimittaa tiedot yhteen paikkaan, josta ne ovat esimerkiksi eri viranomaistahojen ja satamien haettavissa. Toimijat osaavat käyttää järjestelmää hyvin ja se on ollut hyvin kustannustehokas ja väylämaksujen laiminlyöntejä ei ole juurikaan ilmennyt.

2. Mitkä ovat väylämaksujärjestelmän merkittävimmät epäkohdat?

Väylämaksujärjestelmä on Tullin näkemyksen mukaan toiminut hyvin, mitään suurempia epäkohtia ei ole esiintynyt. Tosin Portnet-tietojärjestelmää voisi kehittää

Ulkomaankaupa- ja verotusosasto

18.12.2017

lisää maksujärjestelmän automatisoinnin osalta. Lisäksi viime aikaisen oikeuskäytännön perusteella väylämaksulainsäädäntöä voisi täsmentää edelleen, erityisesti vajaalastialennuksien, verokynnyksen tietyissä tilanteissa ja tiettyjen määritelmien (esim. mikä katsotaan samaksi matkaksi) osalta tulkintatilanteiden vähentämiseksi.

3. Miten väylämaksujärjestelmää tulisi uudistaa vuodesta 2019 alkaen, kun väylämaksujen puolitus päättyy?

Väylämaksulainsäädäntöä tulisi tietyiltä osin täsmentää. Portnet-tietojärjestelmää tulisi kehittää lisää maksujärjestelmän automatisoimiseksi.

a) Yleiset kehittämissuhteet

Ks. yllä.

b) Miten ympäristönäkökohdat tulisi ottaa huomioon väylämaksujärjestelmässä, jos järjestelmää uudistetaan?

Tulli katsoo, että ympäristöperusteinen väylämaksujärjestelmä edellyttäisi hyvin tarkkaa alusten ympäristöluokitusta ja valvontaa sekä alusten päästöjen ja polttoaineen kulutuksen seurantaa. Tämä aiheuttaisi suuria muutoksia nykyiseen järjestelmään. Nykyisellä jääluokkiin perustuvalla väylämaksulla pystytään varmistamaan, että Suomeen saapuvat alukset ovat turvallisia ja ympäristöystävällisiä. Pääasiassa aluksen nettovetoisuuteen ja jääluokkaan sekä yksikköhintaan perustuva nykyinen väylämaksujärjestelmä on selkeä ja yksinkertainen. Meriliikenteen alusten ympäristöohjaavuus toteutuu jo nykyisinkin tehokkaasti.

c) Miten jäänmurtopalveluiden käyttö tulisi ottaa huomioon väylämaksujärjestelmässä, jos järjestelmää uudistetaan?

Ks. yllä.

Jarkko Saksa
Ylijohtaja

Merja Hallivuori
Tulliylitarkastaja